

AANKLACHT TEGEN ONBEKEND

Van Hermine de Graaf verschenen
ook bij De Geus

De maan

De verhalen

Mijn moeder en de duif

HERMINE DE GRAAF

Aanklacht tegen
onbekend

Verhalen

DE GEUS

AMSTERDAM • ANTWERPEN

© Ted de Graaf en De Geus bv, Amsterdam 2002, 2024
De verhalen uit *Aanklacht onbekend* verschenen eerder
in de uitgave *De verhalen* (De Geus, 2002)
Omslagontwerp Steven van der Gaauw
Typografie binnenwerk Crius Group, Hulshout, België

ISBN 978 90 445 5065 8

NUR 303

Inhoud

Voorwoord van Manon Uphoff	7
De moeder, de zoon en het hondje	17
In verzekerde bewaring	29
Aanklacht tegen onbekend	56
In naam der wet	76
Miss Brewster en Humphrey van Weyden	93
Is er al post?	117
Hé Sonja Berends, had je wat!	137
Licht en Kracht	151
Vaste bezigheden, vertrouwde patronen	170
Zonder bodem en geen achterkant	194
Hermine bezoekt haar grootmoeder	211

De moeder, de zoon en het hondje

Het meest leek het hondje op de bontmuts van zijn moeder die zij 's winters droeg. Een bol met haartjes van waaruit twee zwarte ogen keken, het had een roze tongetje. En het blafte, niet zoals een echte hond, het hikte. Een geluid dat het kind ook van zijn moeder kende als er veel flessen in de kamer waren. Flessen met een etiket waar een stier op stond en een man die zwaaide met een rode doek. Hij wist dat de man vocht met de stier om hem te doden. Als zijn arm uit het gips kwam, zou hij naar het land reizen waar je matador kon worden.

De jongen zat op zijn knieën op het hoogpolige tapijt en volgde een streep zonlicht. Hij zorgde ervoor dat de zon, die bijna achter de bomen van het park verdween, hem verwarmde. In het licht kringelde blauwe rook die van zijn moeders sigaretten kwam en waar hij van moest niezen.

‘Onverwoestbaar, als je ze maar niet laat trimmen,’ zei zijn moeder tegen een vriendin. ‘Bij de geboorte zijn ze al zindelijk. Heel anders dan kinderen.’

De vriendin, een blonde magere vrouw, giechelde en nam een slokje stierenbloed. Het jongetje trok met zijn hand banen in de lucht; hij wist dat magere vrouwen hoge stemmen hadden, want al zijn moeders vriendinnen had-

den zo'n stem. Wat je mager noemde begreep hij ook. Mager deed pijn als ze je knuffelden. Mollige vrouwen waren zacht, maar mollige vrouwen hielden weer niet zoveel van knuffelen. Zijn moeder was mollig.

Het kind had de vensterbank bereikt en kon nu het park in kijken. Het was voorjaar en in de kastanjabomen stonden grote, roze kaarsen. Er liepen vrouwen met wandelwagens, die treuzelden, en mannen met kranten onder de arm, die grote passen namen. Vrouwen hadden tijd en mannen waren haastig, zo vlug dat je ze nooit goed leerde kennen. Bij zijn moeder kwamen ook van die haastige mannen op bezoek. Behalve Wout, die had tijd.

Ze woonden op de derde etage in een ruim appartement met zes kamers. En in de gang mocht hij met zijn step rijden, daar was plaats genoeg en de vloer was er glad zodat je flink vaart kon maken.

Tommy kwam niet graag in de gang omdat hij met zijn pootjes uitgleed over de plavuizen. Zijn moeder smeerde zijn loopkussentjes met olie in om ze soepel te houden. Het was het kleinste hondje van de wereld.

Het hondje zat bij zijn moeder op schoot. Ze kuste hem op zijn snuitje.

‘Wat ik je zeg, hij overleeft ons allemaal. Hè, kleine man?’

‘Hondenjaren tellen zwaarder dan mensenjaren,’ meende de vriendin. ‘Een papegaai, die wordt wel honderd jaar.’

‘Praat me niet van die beesten; ze kakken de godganse dag en dan die taal! Ze kunnen ongelofelijk vloeken.’

‘Toch niet alle papegaaien?’

‘Bijna allemaal.’

‘O ja?’ lachte de vriendin en schonk met een breed gebaar de glazen vol. Er viel een fles om.

‘Leeg, godzij dank,’ zei zijn moeder terwijl ze een sigaret opstak.

Maar door het gerinkel hadden ze het kind niet gehoord. Het sloeg met zijn voorhoofd tegen de ruit en schrok geweldig. De zon was achter de kruinen van de kastanjeboomen verdwenen.

‘Er werd geklopt,’ zei de vriendin.

‘Ik hoor niets,’ zei zijn moeder. Ze hield haar vingers achter de schelp van haar oor.

De jongen wist niets meer te verzinnen, zijn hoofd was leeg en het deed pijn. Soms hielp het hobbelpaard hem. Het had manen en een staart van echt paardenhaar en het zadel was van leer. Hij keek naar de twee vrouwen en sloop op zijn knieën de kamer uit naar het paard dat hem moest troosten.

Hij klom erop en bewoog langzaam op en neer; het paard begon te rennen en maakte een krakend geluid op de vloer van zijn kamer. De deuren had hij opengelaten. De vrouwen waren naast elkaar gekropen op de bank en fluisterden.

‘Als de paarden draven, zitten wij erop,’ zong hij.

Zijn moeder huilde een beetje, dat deed ze wel vaker na zo’n middag. De vriendin troostte haar.

‘Altijd die lakens en die lucht,’ snikte ze, ‘met zo’n jong kun je je nergens vertonen.’

‘Hij is zo’n schatje, doe hem naar zo’n kleuterkamp, daar leren ze dat ze het op moeten houden, net als iedereen. Mijn neefje werd zindelijk op de padvinderij. En weet je dat Wout eraf raakte toen hij in dienst zat. Vreemde ogen dwingen!’

‘Je kunt er niet vroeg genoeg mee beginnen,’ meende

zijn moeder die haar tranen droogde met een piepklein geborduurd zakdoekje.

‘Dat denk ik ook altijd,’ zei de vriendin.

Tommy jankte en de stem van zijn moeder klonk dwingend: ‘Schei er onmiddellijk mee uit!’ En tegen de vriendin zei ze: ‘Het is een gevoelig dier. Hij kan niet tegen het geluid dat het hobbelpaard maakt.’

De jongen had zijn arm om de hals van het paard geslagen en schoof met zijn achterwerk in het zadel dat zacht was omdat er schuimrubber in was verwerkt. Op het gips van zijn arm had hij met beverige letters geschreven: *Hello. I am Mike.* Deze zin had hij overgenomen van een reclameposter die tegen een groot bord hing, aan de rand van het park. Er stond een jongen op die op een grote bal zat. Zo eentje waarmee je hippen kon als een kikker.

Een haastige man had hem er een beloofd. Het kind vroeg zich bezorgd af of haastige mannen hun beloftes wel nakwamen.

‘Ze tikken ’t eraf met een hamertje en dan is je arm weer terug. Alleen een beetje dunner, armen in gips worden mager.’

Het kind keek met grote ogen naar zijn moeder die hem toestopte. ‘Zul je droog blijven,’ fluisterde ze, ‘om mama een keertje plezier te doen?’

‘Hij is niet weggeweest,’ corrigeerde het kind. Maar ze deed de deur zachtjes achter zich dicht. ‘Hij zit in steen. Kijk maar! Mijn handje beweegt,’ had hij nog geroepen.

De flat was niet gehorig. De gasten van zijn moeder maakten erg veel lawaai, je moest ernaar luisteren. Als hij wilde kon hij best slapen, maar hij wilde niet. Want

als Wout er was, kwam die soms even bij hem in zijn kamertje. Wout was de enige mollige en trage man die hij kende. En hij rook net zo lekker als zijn moeder. Zonder dat je erom hoefde te vragen vertelde hij verhalen. Over die stierenvechter, dat zo iemand een matador genoemd werd en dat hij stieren kon doden.

Wout was zelf eens in de arena geweest en had moeten braken toen de horens van een stier het paard van een helper hadden gespietst. Maar wat deed zo'n paard in de arena? Hij was het vergeten te vragen, hij had aan zijn moeder moeten denken, die in de wc-pot braakte. 's Avonds heel laat, als er niemand meer was om haar gezelschap te houden. De jongen vermoedde een geheimzinnig verband tussen stieren, bloed en braken.

Sinds hij Wout kende was hij vijf centimeter gegroeid en veel sterker geworden. Bijna sterk genoeg om matador te worden. Hij leek een beetje op Wout, alleen hijzelf scheen dat te beseffen.

Het hobbelpaard heette Jury en hij maakte lange reizen op zijn rug, ook dat had hij van Wout geleerd. Je beweegt zachtjes op en neer, het paard draagt je. En je ziet de mooiste bomen, bloemen en de zon schijnt altijd. Soms ontmoet je een andere jongen, ook op een paard, en jullie maken een vuurtje om je 's nachts bij te warmen en om de wilde dieren op een afstand te houden. Voor jullie je in je slaapzak rollen, eten jullie nog bruine bonen met spek.

Wout had hem een plaatjesboek cadeau gedaan waarin de bomen, vogels en bloemen stonden afgebeeld die hij passeerde op de rug van Jury. Er is ook een indianenmeisje, je noemt haar squaw. Ze kan ketsvuur uit twee stenen slaan.

De jongen sliep makkelijk in als hij met Jury reisde en

ook overdag bracht hij uren rijdend door tot zijn moeder hem dwong te stoppen omdat hij Tommy hinderde met het bonkend geluid dat zijn hobbelpaard maakte. Altijd Tommy, die bij zijn oren rode strikjes droeg en nooit geschooren werd om zijn levensduur te verlengen.

Tommy was een poedel, een dwergpoedeltje, en Wout zei dat je veel van honden moest houden; hijzelf had ook een poedel die niet werd getrimd omdat ze dan zo griezelig werden. Wouts poedel was groter; wel vijf maten.

Het kind was in slaap gevallen en kreunde zachtjes omdat een vogel hem aanviel en met zijn vleugels boven zijn gezicht waaierte. Hij kakte zelfs op zijn wang. De vogel was net zo echt als het rumoer in de woonkamer waar de grammofoon speelde.

Wout, die even het feest was ontvlucht, veegde met zijn zakdoek de natte wang van de jongen schoon, die dankbaar lachte in zijn slaap.

Tommy kon kommetjes bier drinken. Het dier was daarna zo mak als een lam en sliep tot twaalf uur 's middags.

'Je hebt geen kind aan hem, hij doet wat ik hem zeg,' vertelde de moeder trots.

Sommige gasten lachten beleefd maar vonden het in hun hart zielig. De meesten kenden het jongetje niet omdat hij sliep wanneer ze kwamen, maar als zij hadden geweten dat er een klein kind in huis was dat een pak slaag kreeg als het in bed had geplast, dan hadden ze nog beleefd geknikt. Beschaafde mensen mengen zich niet in zaken van anderen.

Zijn moeder vergeleek mensen vaak met dieren en ze vond dat dieren aardiger waren, veel aardiger. Toen ze het hondje kocht, had ze gezegd: 'Een beestje waar je op

rekenen kunt, dat geen wil heeft buiten die van jezelf. Een kind is zo koppig als een ezel.'

Niemand diende haar van repleik.

De feestjes werden druk bezocht omdat het er zo ongedwongen toeging. Je hoefde niets te bewijzen en je kon nemen wat je wou. En als je wilde zwijgen dan zei je gewoon niets. De gastvrouw praatte als een waterval en ze merkte het zwijgen van de anderen eenvoudigweg niet op. Wanneer ze erg veel gedronken had verzuchtte ze: 'Wat moet ik met dat kind beginnen? Wat moet ik met dat arme kind?'

Wout was er meestal, hij hield zich afzijdig maar zorgde ervoor dat lege flessen verdwenen en nieuwe werden gehaald. Hij doofde smeulende peuken in de asbakken. En overdag paste hij op het kind als de moeder winkelen was of bezoeken aflegde. Hij leerde hem Engels spreken.

'Je hebt nu ook ponykampen voor kleuters,' legde de moeder Wout uit.

'Het kind is pas vier.'

'Ziet hij er niet uit als zes?'

'Dat gelooft niemand.'

'Maar je moet minstens zes zijn voor zo'n kamp.'

'Nou en?' meende Wout. 'Hij en Tommy kunnen de zomer doorbrengen in de Achterhoek bij mijn zuster, die heeft een meisje van vier en een jongetje van zes. Dan heb je de handen vrij.'

'Tommy blijft thuis,' besliste de moeder.

'Zoals je wilt, maar denk eens over de jongen na.'

De jongen zat hoog op de rug van het paard, ze hadden de hele dag gereden en naderden nu een klaterende beek met helder water. Het paard boog zijn hoofd om te

drinken. Hij draaide zich op zijn andere zij en stopte zijn duim in zijn mond.

Het ziekenhuis lag evenals hun appartement aan de rand van de stad, het was nog geen tien minuten lopen. Het kind kende de weg. Ze hadden de lift naar beneden genomen en nu stond hij samen met Wout in het felle ochtendlicht. Er waren maar weinig mensen in het park. Voor alle zekerheid keek hij links en rechts of er veel verkeer zou komen, maar het was nog te vroeg, ze hoefden trouwens niet over te steken. Ze wandelden over het trottoir. En hij lette op zijn spiegelbeeld dat weerkaatste in de ruiten van de winkels. *Hello. I am Mike* zou hij moeten missen en dat was jammer, want met je arm in het gips woog je meer als je op de weegschaal stond.

Hij had vanmorgen zelf zijn kleren aangetrokken en zijn gummilaarzen aangedaan omdat hij zijn veters niet kon strikken. Hij had de slagen van de pendule én de voeten die onder het donsdek van zijn moeder uitstaken geteld. Het hondje sliep naast het bed in zijn mand. Hij was stilletjes door de gang geslopen en had de voordeur op een kier gezet. Wout kwam hem halen en ze mochten hen niet wakker maken.

In de hal van het ziekenhuis nam een verpleegster hem bij de hand.

‘Zou hij erg mager geworden zijn?’ vroeg hij.

‘Wie?’

‘Mijn arm.’

Ze tilde hem op een tafel die bekleed was met leer waaronder een zachte laag schuimrubber zat. Het kind ging op zijn buik liggen toen de arts iets tegen de verpleegster zei en even niet keek.